



СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р **Жоржета Назърска**, УниБИТ, София,

за научните трудове на доц. д-р **Румяна Илиева Прешленова**,

представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност *професор*

Със заповед на Директора на ИБЦТ съм включена в научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност *професор* по професионално направление 2.2. *История и археология*, научна специалност *Нова и най-нова обща история* за нуждите на Секция *Балканите, 1878-1945*, обявен в ДВ, №52, 30.06.2017. Документи за участие в него е подала, като единствен кандидат, доц. д-р Румяна Илиева Прешленова. Броят и съдържанието на представените от нея документи и публикации отговарят на изискванията в ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение в БАН и Правилника на НС на ИБЦТ-БАН, и ми дават възможност да изготвя настоящето Становище.

*

Доц. д-р Румяна Прешленова придобива магистърска степен по *История и Немски език*, със специализация по *История и теория на културата*, в СУ *Св. Климент Охридски* (1984) и защитава докторат по история в ИБ-БАН (1990). Работи от 1991 г. в ИБ/ИБЦТ-БАН, като н.с. I и II ст. (1991, 1995), ст.н.с. II ст. (2009) и доцент (2011-). Избирана е за член и зам.-председател на НС на ИБ/ИБЦТ-БАН, за секретар на Националния комитет по балканистика и председател на Съвета за чуждестранна българистика към УС-БАН. Доц. Прешленова специализира във водещи научни и образователни институции в Австрия, Германия, Чехия, Унгария и Великобритания.

1. Оценка на научните резултати и приноси на кандидата

За настоящия конкурс кандидатката представя 1 монография, 9 студии, 8 статии, 1 учебно помагало, 1 съставен сборник и 12 рецензии на български, немски, английски и сръбски език. Забелязани са 96 цитирания на трудовете ѝ от авторитетни чуждестранни и български учени с подчертан интерес в австрийския и германския научен

печат. Доц. Прешленова се откроява като добре известен и утвърден автор по въпроси на новата и съвременната балканска история.

Тематичният обхват на представените за конкурса публикации обхваща богата палитра в рамките на политическата, социалната, икономическата и културната история на Балканите през Модерната и Съвременната епоха, свързан е с историята на образованието и историята на институциите. Фокусът на тези проучвания обаче е в полето на социалната история на Балканите през XIX-XX в., където доц. Прешленова е сред водещите специалисти у нас и чужбина. Следвайки традициите на немската историографска школа и постиженията на изявени български учени, тя акцентира на формирането, трансформациите и функционирането на основни социални групи и структури (икономически и образовани елити, образователни институции) и на обществените процеси и феномени, свързани с тях (стопанска и културна модернизация; етнически, религиозни и национални идентичности; социален обмен и трансфер на знания, идеи, модели, хора, стоки и капитали).

Изследванията на Р. Прешленова върху връзките на балканските държави с великите сили (Австро-Унгария и Германия) и на двустранните контакти (българско-германски, българско-гръцки и българско-словенски) в областта на политиката, стопанството и културата не дават поредния и банален преглед на международните отношения на полуострова, а представляват задълбочен разрез на взаимните социокултурни влияния и синтези, поднасят обобщения на дългосрочно действащите исторически фактори в региона.

От особена значимост са публикациите на доц. Прешленова относно балканските и в частност българските образовани елити. С тях тя доразвива хабилитационния си труд, като прави несъмнени фактически и концептуални приноси при: проучаване дейността на редица образователни и научни институции (Висшето училище по световна търговия – Виена, Германския научен институт – София); изучаване на важни австроунгарски образователни центрове (Виена и Грац); проследяване на образователните (вкл. стипендиантските) политики и практики на балканските национални държави; типологизиране, характеризиране и оценяване на балканските образовани елити и тяхната трансформация в политически и икономически. С редица свои публикации Р. Прешленова

се включва в актуалния дебат в съвременната социална история за идентичностите на елитите, като обогатява емпирично и теоретично тезата за тяхната множественост и честа изменчивост под влияние на разнообразни във времето фактори.

Основният труд, с който доц. Прешленова участва в конкурса – *Австро-Унгария и Балканите, 1878-1912* (София: УИ, 2017. – 342 с.), представлява синтез на дългогодишните ѝ творчески интереси и издирвания. Неговите 6 глави обхващат богат набор от събития от създаването на Дуалистичната монархия до времето на Балканските войни и събират в себе си ясно очертани изследователски полета: модернизационните процеси в самата Империя и на Балканите в дълъг исторически период (средата на XIX-първите десетилетия на XX в.); интензивният обмен на социален капитал между Австро-Унгария и балканските нации и национални държави под формата на икономически модели, политически идеи, образователни институции и политики; австроунгарското (австрийското) наследство на полуострова с оглед теориите за ориентализацията и балканизацията и постколониалния дискурс. Текстът е образцова монография, написана в най-добрите традиции на регионалните изследвания и отличаваща се с безупречна полиграфия, но също би могъл да стане подходящо учебно пособие по балканска история с подробната си библиография и специалния обзор на текущите научни дебати.

През последните 8 г. след заемане на академична длъжност *доцент* Р. Прешленова е документирала участието си в екипите на 20 научни проекта, на 3 от които е била ръководител. Мнозинството от тях са международни, обединили дейността на престижни научни институции в Австрия, Унгария, Румъния, Сърбия и Словения за проучване на икономическите и образователните политики, на балканската интеграция и местните национализми, на значими културни средища в региона.

Доц. Прешленова е чест участник в многобройни научни форуми в страната и чужбина. В документите си е отразила 18 доклада на английски, немски и български език, проучващи значими теми от модерната и съвременната балканска история.

Кандидатката в конкурса членува и е била избрана в управителните тела на *Колегиум Германия* и *Фондация Феликс Каниц-Виена*. Включвана е в научни журита за придобиване ОНС *доктор* и на академичните длъжности *гл. асистент* и *професор*.

Участва като експерт-оценител на научни проекти към ФНИ-МОН и УХК *Алма матер*-СУ. Член е на редакционната колегия на сп. *Етюд балканик*.

2. Оценка на педагогическата дейност и публикации на кандидата

Доц. Прешленова е била научен консултант на петима докторанти от Австрия, Германия, САЩ и Чехия. От 2010 г. до днес тя е хоноруван преподавател в специалност *Минало и съвременност на Югоизточна Европа* в ИФ на СУ *Св. Климент Охридски*; обучавала е докторанти в ЦО-БАН и ученици в Лятната ученическа академия на ИБЦТ-БАН. Лекционните курсове са свързани с основните й изследователски интереси в областта на национализмите, идентичностите и политическите модели на Балканите. Съпътстващите преподаването публикации (№18-19) представляват успешен модел за синтез и социализация на историческото знание чрез средствата на образованието.

3. Критични оценки, забележки и препоръки

Нямам забележки и препоръки към представените научни трудове и документи на доц. Прешленова.

Заклучение

Въз основа на изложените по-горе констатации давам своята **положителна** оценка за научните постижения и педагогическата дейност на доц. д-р Румяна Илиева Прешленова и заявявам, че убедено **ще гласувам** за нейния избор на академичната длъжност *професор* в ПН 2.2. *История и археология (Нова и най-нова обща история)* за нуждите на Секция *Балканите, 1878-1945 г.* в ИБЦТ-БАН.

09.11.2017 г.

Член на журито:.....

София

(Жоржета Назърска)